

Nr 374.

Av herr **Pettersson** i Dahl m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 131, med förslag till byggnadslag m. m.

I proposition nr 131 har Kungl. Maj:t för riksdagen lagt fram förslag om byggnadslag m. m. Nämnda förslag avser att ersätta nu gällande bestämmelser angående byggnadsverksamhetens ordnande som finnas i stadsplanelagen och byggnadsstadgan.

Meningen är att i framtiden grunddragen för markens användning inom kommun eller samhälle skola angivas i en generalplan. För att närmare reglera bebyggelsen skall stadsplan eller byggnadsplan upprättas. I syfte att samordna planläggningen för flera kommuner eller samhällen skall regionplan uppgöras. Enligt vederbörande departementschef bör regionplanering ske i fråga om markens användning för tätbebyggelse, viktigare trafikleder, friluftsliv liksom beträffande frågor rörande förläggningen av flygplatser och industriområden. Beträffande frågan huruvida regionplanering bör komma till stånd, även om det enbart gäller att tillgodose en viss kommuns behov av fritidsområde inom annan kommun, föreslår departementschefen att så bör kunna ske. Stadsplaneutredningen däremot förordade med instämmande av flertalet remissinstanser att regionplanering icke borde komma till stånd enbart för tillgodoseende av ett samhälles behov av fritidsområden. Utredningen uttalade, att det syntes orimligt att en stad skulle kunna ingå regionplaneförbund endast av den anledningen, att staden önskade tillförsäkra sig ett fritidsområde inom landskommunen.

Det är tydligt att stadens önskan att förvärva ett område och utnyttja detsamma för att lösa sina fritidsproblem kan komma i strid med den användning av marken landskommunen tänkt sig. Det kan icke vara riktigt att i dylika fall staden på laglig väg skall kunna tvinga landskommunen att reservera mark för fritidsändamål i enlighet med stadens önskningsar. Detta skulle utan tvivel leda till en allvarlig inskränkning av den kommunala självbestämmanderätten, som skulle beröra en stor mängd landskommuner runt de stora städerna. Att så skulle bli fallet framgår av att departementschefen förklarar att avgörande för regionplanering i här nämnda syfte icke får vara huruvida kommunerna gränsa intill varandra eller ej. Risk finnes uppenbarligen för att landskommuner exempelvis inom en vid-

sträckt omkrets runt Stockholm skulle kunna tvingas att utlägga stora markområden som fritidsreservat, vilket icke med säkerhet överensstämmer med dessa kommuners egna avsikter i fråga om markens användning. Om vissa områden skola avsättas för fritidsändamål, bör detta ske i samråd mellan staden och landskommunerna utan hot av lagliga tvångsmedel. Härvid bör staden vara beredd att betala ersättning för det intrång, landskommunen kan komma att lida genom att viss mark utlägges som fritidsområde. Av nämnda skäl anse motionärerna för sin del att regionplanering icke bör komma till stånd enbart för att tillgodose ett samhälles behov av fritidsområde.

Då en regionplan skall upprättas, skola de kommuner och samhällen som omfattas av planen enligt departementschefens mening sammansluta sig till ett regionplaneförbund. Det kan emellertid starkt ifrågasättas huruvida det såsom framhålles i flera remissvar redan nu är lämpligt att bilda dylika särskilda specialkommuner för regionplanering. Möjligheterna att skapa särskilda kommunala subjekt för detta och andra ändamål är för närvarande föremål för utredning av 1944 års kommitté för kommunal samverkan. Då det såvitt motionärerna kunnat finna icke finnes anledning att föregripa de förslag som nämnda utredning kan komma med, kunna vi icke tillstyrka att särskilda regionplaneförbund bildas.

Vederbörande departementschef föreslår att byggnadsplan i regel endast skall tillämpas med avseende på smärre samhällsbildningar i viss motsats till nu gällande bestämmelser. Med anledning härav anser departementschefen att ansvaret för att vägar, allmänna platser, vatten och avlopp ordnas icke böra åvila kommunen utan exploatören. Till försvar för en dylik uppfattning kan anföras att i många fall samhällsbildningarna äro så små, att ordnandet av nämnda angelägenheter kan läggas direkt på markägarna. Det innebär emellertid icke såsom departementschefen själv medger någon tillfredsställande lösning att låta byggnadsplanens genomförande ankomma på tomtägarna. Det framstår knappast som ändamålsenligt att särskilda sammanslutningar måste bildas för att tillgodose behovet av vägar, vatten och avlopp, alldeles speciellt som olika föreningar, vilkas verksamhetsområden icke med säkerhet sammanfalla, måste skapas för genomförandet av nämnda uppgifter. Motionärerna anse det därför vara lämpligast att kommunen ansvarar för att frågorna om vägar, allmänna platser, vatten och avlopp lösas på ett tillfredsställande sätt.

Beträffande kostnaderna för byggnadsplans upprättande föreslår departementschefen att kostnaderna utöver vissa statsbidrag fördelas mellan markägarna och kommunerna. I flera av remissyttrandena har i motsats härtill förordats att nämnda kostnader böra åvila stat och kommun. Då upprättandet av byggnadsplan framstår som en angelägenhet av betydande intresse ur allmän synpunkt synes en sådan ordning vara att föredraga

framför det i propositionen föreslagna förfaringssättet. Detta står också i överensstämmelse med vad vi i föregående avsnitt sagt om kommunernas skyldighet att svara för byggnadsplans genomförande.

Vad beträffar prövningen av fråga om förlänande av rättsverkan åt generalplan skall sådan prövning alltid ankomma på Kungl. Maj:t. Det kan emellertid ifrågasättas om ett stadgande av sådant innehåll är av behovet påkallat. Det skulle utan tvivel vara tillräckligt om nämnda prövning åtminstone beträffande enklare fall företoges av länsstyrelsen. Därigenom skulle den tidsutdräkt, som nödvändigtvis måste bli följd av ett centralt avgörande, kunna undvikas och ifrågakommande ärenden kunna handläggas utan alltför stort dröjsmål. Att frågan om fastställelse av generalplan kan prövas av länsstyrelsen framgår däraf, att ändring av fastställd generalplan skall, om ändringen icke innefattar väsentlig avvikelse, kunna beslutas av denna myndighet. Även ur den synpunkten förefaller det rimligt att prövningen angående förlänande av rättsverkan åt generalplan i enklare fall överlämnas till länsstyrelsen.

Motionärerna vilja i detta sammanhang framhålla vikten av att alla möjligheter tillvaratagas att i den utsträckning samhällets intresse tillåter för enkla det förfaringssätt som skall gälla för tätbebyggelsens ordnande samt att en sådan organisation härför tillskapas, att ärendena snabbt kunna avgöras.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställas,

- att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 131 med förslag till byggnadslag m. m. måtte uttala sig för att
- A. 1. regionplanering icke bör komma till stånd enbart för att tillgodose ett samhälles behov av fritidsområde,
  2. att regionplaneförbund, bestående av kommuner och samhällen, som skola omfattas av regionplan, icke skola tillskapas,
  3. att ansvaret för byggnadsplans genomförande i vad avser ordnande av vägar, allmänna platser, vatten och avlopp bör ankomma på kommunen,
  4. att kostnaderna för byggnadsplans uppgörande böra fördelas mellan staten och kommunen,
  5. att prövningen av fråga om förlänande av rättsverkan åt generalplan i stad i enklare fall skall ankomma på länsstyrelsen,
- B. besluta sådana ändringar i det i propositionen omnämnda förslaget till byggnadslag, som föranledas av bifall till här ovan gjorda yrkanden, samt att vederbö-

rande utskott måtte utarbeta förslag till de ändringar i
författningstexterna som därför erfordras, samt
C. beakta vad som i övrigt i motionen anförts.

Stockholm den 10 april 1947.

Per Persson,
Norrby.

Harald Andersson
i Dunker.

Anders Pettersson
i Dahl.

Hj. R. Nilson,
Spånstad.

Gunnar Larsson
i Luttra.

Nils G. Hansson
i Skegrie.

Axel Rubbestad.